

Rontu Kirsi, Luukkonen Henna, Hurmeranta Ulla, Korento 30.4.2015
Sari, Harjula Heikki

DE VIKTIGASTE ÄNDRINGARNA I MARKANVÄNDNINGS- OCH BYGGLAGEN OCH I LAGEN OM VATTENTJÄNSTER

I promemorian behandlas de ändringar i lagarna som har mest inverkan på kommunerna.

ÄNDRINGAR I MARKANVÄNDNINGS- OCH BYGGLAGEN

Till markanvändnings- och bygglagen har fogats ett nytt kapitel, 13 a, där bestämmelserna om dagvatten behandlas. Dessutom ingår bestämmelser om avloppshantering av dagvatten i lagen om vattentjänster.

Målen för dagvattenhantering

Paragraferna om dagvatten flyttades till markanvändnings- och bygglagen, eftersom den viktigaste metoden när det gäller att hantera dagvatten är markanvändning och planläggning. Med hjälp av planläggningen kan en systematisk dagvattenhantering utvecklas. Avsikten är att dagvattenhanteringen ska vara övergripande, det vill säga förutom att det finns dagvattenavlopp ska dagvattnet fördröjas och infiltreras där det ansamlas samt ledas ut i våtmarker.

Ett viktigt mål är att dagvattnet ska ledas bort från spillvattenavloppet. Att leda in dagvatten i spillvattenavlopp förbjuds enligt 17 d § i lagen om vattentjänster (nedan också kallad vattentjänstlagen). Om ett avtal om anslutning till vattentjänsterna innehåller rätt att leda in dagvatten i spillvattenavloppet strider det alltså mot lagen, och fastigheten kan åläggas att sköta sitt dagvatten på fastigheten eller leda det till ett dagvattenavlopp eller till kommunens dagvattensystem.

Tillämpningsområde och definitioner

Dagvattenhanteringen hör inte längre till vattentjänsterna. På hantering av regn- eller smältvatten (dagvatten) som ansamlas på markytan och på byggnadstak eller andra ytor i bebyggda områden tillämpas bestämmelserna i 13 a kap. i markanvändnings- och bygglagen (103 a §). Tillämpningsområdet omfattar också dräneringsvatten.

Med dagvattenhantering avses både avloppshantering av dagvatten och en helhet av så kallade alternativa metoder (t.ex. fördröjning, infiltrering).

Med kommunens dagvattensystem avses en helhet av områden och konstruktioner som är avsedda för dagvattenhantering, med undantag för vattentjänstverkets avloppsnät för dagvatten som avses i 17 a § i vattentjänstlagen. Verkningsområdet för kommunens dagvattensystem är ett område inom vilket fastigheterna betjänas av kommunens dagvattensystem. Fastigheterna behöver inte vara konkret anslutna till kommunens dagvattensystem. Exempelvis dräneringssystem i gator betjänar många fastigheter utan att dessa är konkret anslutna.

Bestämning av uppgifterna i 13 a kap. i markanvändnings- och bygglagen

Kommunen ansvarar för att ordna dagvattenhanteringen (103 i §). Kommunen ska alltså besluta vilket organ i kommunen som sköter vilka uppgifter. Det finns skäl att bestämma saken genom instruktion.

I 13 a kap. anvisas uppgifter för kommunen, det kollegiala organ som kommunen utser eller den myndighet som kommunen utser. I 103 d § konstateras att kommunallagen tillämpas på överföring av organets behörighet. När lagen stiftades var målet att kommunerna själva skulle få bestämma hur uppgifterna i kommunen ska organiseras. Befogenheten att överföra behörighet kan i regel tillämpas på alla uppgifter, med de nedannämnda undantagen.

Kommunen bör genom instruktion besluta vilket kollegialt organ som kommer i fråga. Organet svarar för de uppgifter som ges organet i 13 a kap. i markanvändnings- och bygglagen.

Genom instruktion kan ett kollegialt organ ges rätt att besluta om godkännande av en dagvattenplan och organet kan också fungera som en sådan myndighet som avses i 13 kapitlet. Det kollegiala organet kan ges rätt att också besluta om en dagvattentaxa, eftersom lagen inte uttryckligen ålägger fullmäktige denna uppgift. Det föreligger inga hinder för att något annat än det kollegiala organet godkänner dagvattenplanen och sköter myndighetsuppgifterna. Kommunen bör därför överväga hur verksamheten ska organiseras utgående från kommunens egen organisation.

Godkännande av dagvattenplanen samt myndighetsuppgifterna kan genom instruktion också åläggas en tjänsteinnehavare direkt. Kommunens beslut påverkar ändringssökandet, se närmare nedan.

Organet kan vara vilket kollegialt organ som helst i kommunen, det vill säga en nämnd, sektion eller direktion. Det kan till exempel vara tekniska nämnden som har kompetens i grönbyggande inom dagvattenhanteringen och i dränering av gator och allmänna områden. Hanteringen av kommunens dagvatten har en koppling till uppgifter inom många av kommunens sektorer. När kommunen väljer organ finns det skäl att överväga vilken aktör som är den centrala i fråga om dagvattenhantering.

Trots att tekniska nämnden också exempelvis planerar och låter anlägga/anlägger dagvattensystem eller svarar för underhållet av allmänna områden, finns det ingenting som hindrar att tekniska nämnden utses till organ. När tekniska nämnden behandlar ärenden som avses i 13 a kap. i markanvändnings- och bygglagen är nämnden ett sådant kollegialt organ och en sådan myndighet som lagen avser när det gäller dessa frågor. I många kommuner är tekniska nämnden också byggnadstillsynsmyndighet. Det är laglig och ofta förekommande praxis.

När kommunen utser det kollegiala organet är det motiverat att samtidigt ge organet rätt att delegera sina lagstadgade eller eventuella andra befogenheter (de övriga uppgifterna i 13 a kap.) vidare till en lägre myndighet (subdelegering). Rätten kan ges i öppen form eller vid behov kan de tjänsteinnehavare utses, som organet kan delegera uppgifter åt. De uppgifter som i lagen uttryckligen anvisas det kollegiala organet kan delegeras till en tjänsteinnehavare. Men ett ärende som gäller förvaltningstvång och rättelseyrkande får dock inte överföras för att avgöras av en tjänsteinnehavare. Kommunen bör noga bedöma vilka av organets uppgifter som kräver bredare prövning innan beslut fattas och vilka som kan anvisas en tjänsteinnehavare. För ett förtroendeorgan faller det sig naturligt att exempelvis utfärda föreskrifter och besluta om grunder för taxor. Å andra sidan kan exempelvis inspektionsrätten av praktiska skäl överföras på en tjänsteinnehavare.

Subdelegeringen gör det möjligt att överväga vilken tjänsteinnehavare som har de bästa förutsättningarna och den bästa kompetensen att sköta respektive uppgifter. Uppgifterna kan överföras på tjänsteinnehavare från olika sektorer, det vill säga

tjänsteinnehavarna behöver nödvändigtvis inte organisatoriskt lyda under det kollegiala organet i fråga. Men i fråga om dessa uppgifter lyder tjänsteinnehavarna ändå under det kollegiala organet, och till exempel rättelseyrkanden framställs hos organet.

Att anvisa gränspunkter (MBL 103 g §) passar exempelvis en tjänsteinnehavare inom tekniska sektorn, medan en tjänsteinnehavare inom miljövården kan vara bäst lämpad att bevilja befrielse (MBL 103 f §). Den sistnämnda handlägger också i övrigt ärenden om befrielse enligt vattentjänstlagen.

För att undanröja olägenhet som orsakas av dagvatten (103 k §) behövs kompetens i hur dagvatten leds bort från fastigheten (vatten- och avloppsfrågor på fastigheter). Den uppgiften passar bra för byggnadstillsynsmyndigheten, eftersom byggnadstillsynsmyndigheten eller en tjänsteinnehavare under den också behandlar undanröjande av olägenheter om det naturliga vattenflödet ändras (MBL 165 §).

Vid delegeringsbeslut får man utgå från att tjänsteinnehavaren i fråga, innan han eller hon fattar beslutet, hör kommunens övriga myndigheter, eftersom besluten kräver kompetens inom flera sektorer.

Ändringssökande

Subdelegeringen av uppgifter tryggar att förfarandet för framställande av rättelseyrkande tillämpas på en tjänsteinnehavares beslut (MBL 187 §). Ändring i beslut enligt 13 kap. i markanvändnings- och bygglagen söks enligt bestämmelserna i 190 § i samma lag. Det är då fråga om förvaltningsbesvär. Rättelseyrkande över en tjänsteinnehavares beslut ska först framställas hos organet, enligt 187 § i markanvändnings- och bygglagen. Paragrafen om rättelseyrkande får enligt rättspraxis tillämpas när uppgifterna är delegerade från organet till en tjänsteinnehavare. Om uppgifterna delegerats genom instruktion direkt till en tjänsteinnehavare för att avgöras, finns det ingen fas med rättelseyrkande, utan då överklagas tjänsteinnehavarens beslut direkt hos förvaltningsdomstolen.

Tillsyn över dagvatten

Ett kollegialt organ som kommunen utser har tillsyn över att föreskrifterna om dagvattenhantering följs. På överföring av organets behörighet tillämpas kommunallagen. Man bör dock komma ihåg att ärenden som gäller förvaltningstväng och rättelseyrkande inte får överföras till en tjänsteinnehavare för att avgöras.

Hantering och avledning av dagvatten på fastigheter

Utgångspunkten är att fastighetsägaren eller fastighetsinnehavaren ansvarar för hanteringen av fastighetens dagvatten (103 e §).

Fastighetsägaren eller fastighetsinnehavaren ska leda in fastighetens dagvatten i kommunens dagvattensystem, om det inte leds in i ett vattentjänstverks avloppsnät för dagvatten eller om det inte kan infiltreras på fastigheten (103 f §).

En myndighet som kommunen utser kan på ansökan bevilja befrielse från skyldigheten (103 f § 1 mom.) att leda in dagvattnet från fastigheten i kommunens dagvattensystem, om fastighetsägaren eller fastighetsinnehavaren ordnar dagvattenhanteringen på lämpligt sätt genom andra åtgärder.

Förbindelsepunkten mellan kommunens dagvattensystem och en fastighets dagvattensystem kallas gränspunkt (103 g §). En myndighet som kommunen utser anvisar de gränspunkter i fastighetens omedelbara närhet som behövs för att foga ihop fastighetens dagvattensystem med kommunens dagvattensystem. Fastighetsägaren eller fastighetsinnehavaren ansvarar för fastighetens dagvattensystem samt för de anordningar och konstruktioner som hör till det fram till gränspunkten (103 h §). Närmare bestämmelser om fastighetens dagvattensystem och om de tekniska och funktionella kraven på anordningar och

konstruktioner som hör till det samt om byggande av fastighetens dagvattensystem får utfärdas genom förordning av Miljöministeriet.

Kommunen ansvarar för att ordna dagvattenhanteringen i detaljplaneområden

Kommunen ansvarar för att ordna dagvattenhanteringen i detaljplaneområden (103 i §). Kommunen kan åta sig att ordna dagvattenhanteringen också i andra områden. Kommunen vidtar vid behov åtgärder för att genomföra kommunens dagvattensystem och/eller vattentjänstverkets avloppsnät för dagvatten.

Kommunen ska se till att kommunens dagvattensystem genomförs i överensstämmelse med de behov som föranleds av den markanvändning som anges i detaljplanen (103 m §). Kostnaderna för genomförandet av dagvattensystemet får inte vara oskäliga varken för kommunen eller för fastighetsägaren eller fastighetsinnehavaren.

Vattentjänstverkets skyldighet att sköta avloppshanteringen av dagvatten gäller inom det område som kommunen fastställer i ett beslut med stöd av 17 a § i vattentjänstlagen. Sådana områden ska omfattas av vattentjänstverkets avloppsnät för dagvatten i överensstämmelse med samhällsutvecklingens behov. Samhällsutveckling betyder en sådan områdesanvändning som lett till att avloppshantering av dagvatten behövs.

Föreskrifter om dagvattenhantering

Det kollegiala organet som kommunen utsett får meddela sådana föreskrifter om dagvattenhantering som gäller kommunen eller någon del av den (103 j §). När föreskrifterna bereds och utarbetas ska samma bestämmelser iakttas som i beredningen och utarbetandet av byggnadsordningen (15 §). Föreskrifterna kan gälla bl.a. dagvattnets kvantitet och kvalitet, infiltrering, fördröjning och kontroll av dagvattnet samt behandling av dagvatten på fastigheten och anslutning av fastighetens dagvattensystem till kommunens dagvattensystem.

Föreskrifterna tillämpas inte om något annat bestäms om saken i en generalplan eller i en detaljplan.

Hjälp vid gräl mellan grannar på grund av dagvatten

Det kollegiala organ som kommunen utsett får meddela en fastighetsägare eller fastighetsinnehavare ett föreläggande att undanröja en olägenhet som orsakas av dagvatten (103 k § *Föreläggande att undanröja olägenhet som orsakas av dagvatten*).

Om undanröjandet av en olägenhet som orsakas av dagvatten kräver regleringar som är gemensamma för flera fastigheter, kan det kollegiala kommunala organet på en fastighetsägares initiativ och efter att ha hört de andra fastighetsägarna eller fastighetsinnehavarna meddela föreläggande om att leda bort dagvattnet från fastigheten eller fastigheterna, eller om att vidta andra åtgärder för dagvattenhantering.

Paragrafen 103 k gäller dagvatten. Bestämmelser om ändring av det naturliga vattenflödet finns i 165 § i markanvändnings- och bygglagen, och om dikning i 5 kap. i vattenlagen

Dagvattenplan eller del av gatuplan

En dagvattenplan är inte obligatorisk, men kommunen kan anta en sådan vid behov. Dagvattenplanen är en detaljerad plan som kan jämföras med gatuplanen. I planen anges lösningar och konstruktioner för kommunens dagvattensystem. Ofta anges konstruktionerna i dagvattensystemet i kommunens gatuplan och då finns det inte behov av en dagvattenplan.

Dagvattenplanen ska utarbetas så att den tar hänsyn till detaljplanen, gatuplanen och planen för allmänna områden. Planen ska också uppfylla kraven på funktion, säkerhet och trivsel (103 l §). I paragrafen nämns också extraordinära väder- och vattensituationer, såsom stormar och störtregn. I fråga om dagvattenssystemen betyder det sannolikt att planen utarbetas enligt det för tillfället dimensionerande regnet.

Bestämmelserna i 62 § om växelverkan när planer bereds ska iakttas när dagvattenplanen bereds.

Kommunens dagvattenavgift

Kommunen kan ta ut en offentligrättslig avgift för dagvattenhantering för att täcka de kostnader som dagvattenssystemet medfört för kommunen (103 n §). En sådan avgift kan årligen tas ut hos ägarna eller innehavarna av fastigheter inom verkningsområdet för kommunens dagvattenssystem.

Kommunen ska anta en taxa som innefattar grunderna för bestämning av avgiften. Grunderna för dagvattenavgiften utgörs av kommunens dagvattenhanteringslösningar och av kostnaderna för planeringen av systemet samt fastighetens läge inom verkningsområdet för kommunens dagvattenssystem. Avgiften kan innefatta de ersättningar som vattentjänstverket tar ut hos kommunen ut för att verket sköter avloppshanteringen av dagvatten från allmänna områden. Denna ingår i dagvattenhanteringen. Dagvattenavgiften bör i enlighet med principen att förorenaren betalar vara olika stora på olika områden.

Kommunen ska för betalning av den avgift som avses i 103 n § sända fastighetsägaren eller fastighetsinnehavaren en faktura (103 o §). Av fakturan ska framgå avgiftsgrunden, anvisningar för framställande av anmärkning och den för faktureringen ansvariga kommunala myndighetens samt fakturerarens kontaktinformation. Avgiften är direkt utsökbar.

I praktiken kan det vara kostnadseffektivt att kommunen kommer överens med vattentjänstverket om att verket i samband med sin vattenavgift ska ta ut dagvattenavgiften till kommunen. Kommunen betalar till vattentjänstverket för faktureringen. I vattentjänstverkets faktura kan ingå både kommunens offentligrättsliga dagvattenavgift och privaträttsliga vattentjänstavgifter. Av fakturan ska framgå vilken som är den offentligrättsliga avgiften och vilka som är privaträttsliga avgifter. Om vattentjänstverket på sin faktura tar ut också en privaträttslig avgift för dagvattenavlopp är det viktigt att namnen på avgifterna åtskiljs tillräckligt tydligt, till exempel kommunens dagvattenavgift och vattentjänstverkets avgift för dagvattenavlopp. Kommunens dagvattenavgift kan också kallas till exempel dräneringsavgift.

Övriga bestämmelser

Vite och hot om tvångsutförande (182 §), inspektionsrätt (183 §) och sökande av ändring (190 §) sker med stöd av befintliga paragrafer. Utförande av arbeten som orsakas av dagvattenplanen sker såsom i fråga om planläggning och tomtindelning (204 a §).

ÄNDRINGAR I LAGEN OM VATTENTJÄNSTER

Tillämpningsområde

Lagen om vattentjänster tillämpas på vattentjänster i samband med bosättning samt, om inte något annat föreskrivs, på vattentjänster i samband med sådan närings- och fritidsverksamhet som ur vattentjänstsynpunkt kan jämföras med bosättning. Lagen om vattentjänster tillämpas också på avloppshantering av regn- eller smältvatten (dagvatten) som ansamlas på markytan och på byggnadstak eller andra ytor i bebyggda områden, till den del vattentjänstverket sköter avloppshanteringen. Det som i vattentjänstlagen föreskrivs om dagvatten gäller också dräneringsvatten.

Ändrade definitioner

Avledande och behandling av dagvatten och dräneringsvatten ingår inte i fortsättningen i begreppet vattentjänster (Definitioner, 3 §). Det innebär att de lagbestämmelser där begreppet vattentjänster ingår inte längre gäller avloppshantering av dagvatten, om inte en särskild hänvisning görs. På grund av ändringen har också 2 § om tillämpningsområde ändrats. Enligt paragrafen tillämpas vattentjänstlagen fortsättningsvis på avloppshantering av dagvatten till den del vattentjänstverket sköter avloppshanteringen.

I fortsättningen avses med vattentjänstverk en inrättning som sköter vattentjänsterna inom ett verksamhetsområde som kommunen har godkänt. Ändringens syfte är att klargöra vilka slags verk som klassas som vattentjänstverk. Sålunda gäller bestämmelserna om vattentjänstverk i vattentjänstlagen endast aktörer som har ett godkänt verksamhetsområde. Exempelvis berörs en del av vattenandelslagen inte av bestämmelserna om vattentjänstverk i vattentjänstlagen.

Skyldigheten att utveckla vattentjänsterna kvarstår

I och med ändringen av lagen om vattentjänster slopas kommunens skyldighet att utarbeta en utvecklingsplan för vattentjänster inom sitt område. Kommunen ska ändå fortsättningsvis utveckla vattentjänsterna inom sitt område i överensstämmelse med samhällsutvecklingen, i samarbete med vattentjänstverken inom sitt område och med dem som levererar vatten till verken och behandlar verkens spillvatten och i samarbete med andra kommuner (5 §). Den utvidgade skyldigheten att samarbeta syftar till att hela verksamhetskedjan för vattentjänster ska beaktas bättre när vattentjänsterna utvecklas. På det sättet blir exempelvis de regionala partivattenverken och avloppsreningsverken beaktade. Utvecklingskyldigheten gör att det fortfarande behövs utvecklingsplanering. Avsikten med att slopa kommunens skyldighet att utarbeta en utvecklingsplan är att ge kommunerna friare händer att planera utvecklingen av vattentjänsterna samt att minska kommunernas lagstadgade skyldigheter i enlighet med det strukturpolitiska programmet.

Kommunförbundet anser att utarbetandet av en utvecklingsplan för vattentjänster också i fortsättningen har hög prioritet, för i planen bedöms vattentjänsternas nuläge, utvecklingsbehov och utvecklingskoncept på ett övergripande sätt. Utvecklingsplanen är nära kopplad till markanvändningen och vattentjänsterna bör utvecklas utgående från den. Planen är också ett styrmedel för ägaren.

Proceduren att godkänna ett verksamhetsområde har preciserats

Ett av syftena i lagen om vattentjänster är att bidra till ett föregripande fastställande av vattentjänstverkens verksamhetsområden. Verksamhetsområdena för vattentjänstverken ska enligt 7 § i lagen om vattentjänster omfatta de områden där det på grund av *den faktiska eller den planerade samhällsutvecklingen* är behövligt att ansluta fastigheterna till vattentjänstverkets vattenledning eller spillvattenavlopp.

Ett föregripande fastställande av verksamhetsområden främjar beaktandet av markanvändningen och dess behov inom vattentjänsterna, för markanvändningen ska vara utgångspunkten när verksamhetsområdena utvidgas. Utvidgningar av verksamhetsområden ska bygga på en utvecklingsplan för vattentjänster där framtida behov inom vattentjänsterna ska bedömas.

I 8 § som gäller godkännande och ändring av ett vattentjänstverks verksamhetsområde kommer det att göras flera ändringar och preciseringar. Till paragrafen har fogats separat ett krav att information ska ges i tillräcklig utsträckning innan beslut att godkänna eller ändra ett verksamhetsområde fattas och efter att beslutet fattats. Avsikten är att trygga att ägarna och innehavarna av fastigheter som kommer att omfattas av det skisserade verksamhetsområdet ska få informationen om saken. Lämpliga informationskanaler är t.ex. tidningar och allmänna möten. Beslutet om godkännande av ett verksamhetsområde fattas av kommunfullmäktige eller av något annat kommunalt organ som fullmäktige genom instruktion har delegerat befogenheten till.

Utom att ge allmän information ska kommunen ge fastighetsägarna och fastighetsinnehavarna i området tillfälle att bli hörda när utkastet till verksamhetsområde är klart. Hörandet sker i enlighet med förfarandena i 6 kap. i förvaltningslagen (434/2003). Delgivningen om hörandet verkställs enligt 55 § i förvaltningslagen som vanlig eller bevislig delgivning eller, om den inte kan verkställas på nämnt sätt, såsom offentlig delgivning. Enligt 2 momentet i paragrafen kan offentlig delgivning användas också när en handling ska delges över 30 personer som är kända eller när personernas antal är okänt. I första hand ska saken alltså delges fastighetsägarna eller fastighetsinnehavarna per brev, men om antalet personer är över 30 kan saken delges som offentlig delgivning t.ex. i tidningar som utkommer i området eller på kommunens webbplats. Information om beslutet om ett godkänt verksamhetsområde ska ges på det sätt som kommunala tillkännagivanden offentliggörs i kommunen.

Dessutom är 8 § 1 mom. i vattentjänstlagen ändrat så att tillsynsmyndigheterna *ska ges tillfälle att ge utlåtande om förslaget till verksamhetsområde*. Sålunda är det inte längre nödvändigt att ge utlåtande, om tillsynsmyndigheten anser att den inte behöver ge utlåtande.

Förutsättningen för att ett verksamhetsområde ska godkännas är fortsättningsvis att vattentjänstverket klarar av att på ett ekonomiskt och ändamålsenligt sätt sköta vattentjänsterna. En annan förutsättning är det tillagda kravet att avgifterna för vattentjänsterna ska bli skäliga och rättvisa inom verksamhetsområdet. Målet är att man fäster vikt vid skäliga avgifter redan när verksamhetsområdet fastställs. Frågan om skälighet ska alltid bedömas med beaktande av de lokala förhållandena och livscykelkostnaderna för alternativa system.

I fortsättningen fastställs verksamhetsområdet endast för vattentjänstverkets vattenledningsnät och spillvattennät (8 § 3 mom.). Kommunen fastställer separat i enlighet med 17 a § det område där vattentjänstverket ska ha hand om avloppshanteringen av dagvatten. I samband med beslutet om verksamhetsområde ska det presenteras en med samhällsutvecklingen överensstämmande tidsplan för när ledningsnäten ska byggas i de olika delarna av verksamhetsområdet. Denna målinriktade tidsplan är inte bindande för vattentjänstverket, men särskilt fastighetsägarna och fastighetsinnehavarna kan dra nytta av den. När tidsplanen utarbetas ska man särskilt bedöma behovet av tjänster i de olika delarna av verksamhetsområdet. Verksamhetsområdet, tätorterna inom det och de områden som kommer att omfattas av vattenlednings- respektive spillvattennätet ska i fortsättningen anges på en karta för att verksamhetsområdet ska kunna gestaltas entydigt. Uppgifterna ska anges på en karta senast 31.12.2016. Kartan ska vara allmänt tillgänglig i datanätet. Kravet att tätorterna ska anges bygger på de ändringar som gjorts i 10 § som föreskriver om anslutningskyldigheten samt på det

att tätorterna enligt förordningen om avloppsvatten från tätbebyggelse ska omfattas av avloppsnätet.

Lagen om vattentjänster har fått en ny 8 a § som föreskriver om tryggande av vattentjänster vid inskränkning av ett verksamhetsområde. Den gäller när det i det verksamhetsområde som ska inskränkas finns fastigheter som är anslutna till verkets ledningsnät. Om kommunen beslutar att inskränka ett vattentjänstverks verksamhetsområde, ska den samtidigt besluta hur vattentjänsterna ska tryggas i fortsättningen för de fastigheter som är anslutna till verkets ledningsnät, men som kommer att ligga utanför verksamhetsområdet. När ett verksamhetsområde inskränks tillämpas samma förfarande som när ett verksamhetsområde fastställs, det vill säga till exempel kungörelser och begäran om utlåtagande sköts i enlighet med 8 § i vattentjänstlagen. Den enda skillnaden mellan förfarandena är att kommunen i sitt beslut om inskränkning ska innefatta ett beslut om hur vattentjänsterna i fortsättningen ska ordnas i de områden som kommer att ligga utanför verksamhetsområdet.

Innan kommunen fattar beslutet om inskränkning ska kommunen bedöma om den har skyldighet att ordna vattenförsörjning och avloppshantering i området enligt 6 § i lagen. Kommunen ansvarar för att trygga vattentjänsterna, om det i området konstateras att kommunen enligt 6 § ska ordna tjänsterna. Denna skyldighet kräver att kommunen ska vidta åtgärder för att trygga nödvändiga vattentjänster. Då gör kommunen klokt i att inte fatta något beslut om inskränkning, om vattentjänstverket inte kan presentera en plan för tryggande av vattentjänster i de områden som kommer att ligga utanför verksamhetsområdet. Fastigheternas vattentjänster kan tryggas genom ett avtal med vattentjänstverket om att verket levererar tjänsterna till områdena utanför verksamhetsområdet eller genom fastighetsvisa arrangemang eller gemensamma arrangemang för flera fastigheter.

Om tryggande av vattentjänster när verksamhetsområdet inskränks föreskrivs också i det nya 5 mom. i 24 § i lagen. Enligt momentet får vattentjänstverket säga upp anslutnings- och bruksavtalen när en kunds fastighet utgår ur verkets verksamhetsområde på grund av att detta minskas. Avtalsuppsägningen förutsätter att kommunen eller vattentjänstverket tryggar fastighetens vattentjänster på så sätt att det inte medför extra kostnader för fastigheten. Det innebär i praktiken att vattentjänstverket eller kommunen ska svara för bygg- och ibruktagningkostnaderna för eventuella nya anordningar som tryggar vattentjänsterna. Dessutom ska det ses till att anordningarnas driftskostnader inte får vara väsentligt högre än de avgifter som vattentjänstverket tar ut för sina tjänster. Observera att vattentjänstverket också kan fortsätta leverera vattentjänster till fastigheter som hamnat utanför verksamhetsområdet om ett separat avtal ingås.

Anslutningsskyldigheten mildrades i områden utanför tätorter

Det grundläggande kravet är fortfarande att fastigheterna inom ett vattentjänstverks verksamhetsområde ska anslutas till verkets vattenledning och spillvattenavlopp. Ändringarna i 10 § i lagen om vattentjänster anger omständigheter då en *fastighet utanför en tätort* inte behöver anslutas till ledningsnäten. Utgångspunkten är att vatten- och avloppsanordningarna på fastigheten ska ha byggts innan verksamhetsområdet godkändes och att anordningarna ska uppfylla kvalitetskraven enligt lagstiftningen. Regleringen syftar till att förhindra att fastigheter som nyligen har investerat i ett adekvat fastighetsvist system ska tvingas att ansluta sig till vattentjänstverkets ledningsnät. Observera att ändringarna är gjorda uttryckligen i paragrafen om anslutningsskyldighet (10 §), inte i paragrafen om befrielse från anslutningsskyldigheten (11 §). Ändringarna är alltså inga nya förutsättningar för befrielse, utan fastigheter där förutsättningarna i fråga uppfylls omfattas inte av anslutningsskyldigheten.

I de verksamhetsområden för vattentjänster som inrättas efter att lagen trätt i kraft 1.9.2014 ska tätorterna anges, för att fastighetsägarna och fastighetsinnehavarna ska veta om fastigheten ligger inom en tätort eller inte. Fastighetsägaren ska i sin tur påvisa för vattentjänstverket att vatten- och avloppsanordningarna på fastigheten fyller lagstiftningens krav, för att villkoret ska uppfyllas. Om vattentjänstverket anser att villkoren inte uppfylls, men fastighetsägaren detta till trots inte går med på att ansluta sig, ska tillsynsmyndigheten, i detta fall den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten, beordra att fastigheten ska anslutas.

Enligt 10 § 2 mom. behöver en fastighet utanför en tätort dock inte anslutas till vattentjänstverkets vattenledning om fastighetens vattenanordningar har byggts innan vattentjänstverkets verksamhetsområde godkändes och om fastigheten har tillgång till en tillräcklig mängd hushållsvatten som uppfyller kvalitetskraven enligt hälsoskyddslagen. Enligt 10 § 3 mom. behöver en fastighet utanför en tätort inte anslutas till vattentjänstverkets spillvattenavlopp om fastighetens avloppsanordningar har byggts innan vattentjänstverkets verksamhetsområde godkändes och bestämmelserna i miljöskyddslagen iakttas vid bortledning och behandling av spillvatten från fastigheten. En fastighet utanför en tätort behöver inte heller anslutas till vattentjänstverkets spillvattenavlopp om fastigheten inte har någon vattenklosett och bestämmelserna i miljöskyddslagen iakttas vid bortledning och behandling av spillvatten från fastigheten. I det fallet spelar det ingen roll när fastigheten eller behandlingsanordningen har byggts. Den uttryckliga förutsättningen är att det inte finns någon vattenklosett på fastigheten. Det räcker inte med att en befintlig vattenklosett inte används.

Fastigheter där vatten- och avloppsanordningarna har byggts (inte fastigheter utan vattenklosett) efter att beslutet om verksamhetsområde fattades, omfattas av anslutningsskyldigheten såsom tidigare. Ändringen i samband med anslutningsskyldigheten omfattas av en övergångsbestämmelse. I verksamhetsområden som godkänts före 1.9.2014 bestäms anslutningsskyldigheten i enlighet med den gällande lagen till 31.12.2018, om verket har vidtagit åtgärder inom verksamhetsområdet för att sköta vattentjänsterna. Om byggarbeten på ledningsnät har inletts kan det tolkas som att åtgärder vidtagits. De förmildrande bestämmelserna om anslutningsskyldigheten träder alltså i kraft inom verksamhetsområdena i fråga först 1.1.2019. Ett område utanför en tätort kan bli tätort om bebyggelsen växer. Då kommer fastigheterna att omfattas av skyldigheten att ansluta sig och de ska ansöka om befrielse från skyldigheten om villkoren om befrielse uppfylls (11 §).

Lagens 11 § om befrielse från anslutningsskyldigheten har ändrats på många punkter, men de viktigaste principerna kvarstår så gott som oförändrade. Många kommuner har beviljat befrielse för en viss tid. Nu understryks beviljande av befrielse för en viss tid och det nämns i lagtexten uttryckligen. När kommunen beviljar befrielse för en viss tid kan kommunen gärna bokföra att befrielsen upphör att gälla om förhållandena på fastigheten förändras medan befrielsen är i kraft. I paragrafen har kravet att höra närings-, trafik- och miljöcentralen innan befrielse beviljas strukits.

Utgångspunkten för befrielse är fortfarande att anslutning vore oskälig. Enligt 11 § 2 mom. ska frågan om oskälighet bedömas med beaktande av kostnaderna för anslutningen, det obetydliga behovet av vattentjänstverkets tjänster samt som nytt kriterium *de uppkomna kostnaderna för byggande av fastighetens vatten- och avloppsanordningar*. Med detta avses att investeringskostnaderna i redan byggda vatten- och avloppsanordningar på fastigheten beaktas när frågan om oskälighet bedöms. De övriga förutsättningarna för befrielse kvarstår.

Anslutningskostnaderna beaktas också i 12 § om förbindelsepunkter. Paragrafen har kompletterats med ett krav om att förbindelsepunkternas läge inte får orsaka oskäliga kostnader för den som ansluter sig. Som kostnader beaktas främst kostnaderna för att bygga anordningar som placeras utanför fastighetsgränsen. När

man bedömer vad som är oskäligt, jämför man byggkostnaderna med byggkostnaderna för vatten- och avloppsanordningar på andra fastigheter som finns inom samma del av verksamhetsområdet och där liknande förhållanden råder, exempelvis fastigheter i grannskapet eller vid samma gata. Kostnader som orsakas av fastighetens höjdläge, interna höjdskillnader eller avstånd hör inte till bestämmelsens tillämpningsområde. Bestämmelsen förutsätter inte heller att anslutningsavstånden eller anslutningskostnaderna ska vara desamma för fastigheter som finns inom samma del av verksamhetsområdet.

Om anslutning av fastigheter till vattentjänstverkets avloppsnät för dagvatten och om befrielse från anslutning föreskrivs särskilt i 17 b och 17 c §. För anslutning till dagvattenavloppet gäller samma villkor som för anslutning till spillvattenavloppet. För befrielse från skyldigheten att ansluta sig till dagvattenavlopp gäller följande villkor: Den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten beviljar fastigheter på ansökan befrielse, antingen tills vidare eller för en viss tid, från skyldigheten att ansluta sig till dagvattenavlopp. Innan befrielse beviljas ska vattentjänstverket och fastighetsägaren eller fastighetsinnehavaren ges tillfälle att bli hörda. Befrielse från skyldigheten att ansluta fastigheten till dagvattenavlopp ska beviljas om en anslutning skulle bli oskälig för fastighetens ägare eller innehavare och befrielsen inte äventyrar en ekonomisk och ändamålsenlig skötsel av avloppshanteringen av dagvatten inom det område där vattentjänstverket ska sköta denna hantering; och dagvattnet från den fastighet som befrias från anslutning kan ledas bort på något annat ändamålsenligt sätt.

Beredskap för störningssituationer

Vattentjänstverkets skyldighet att hålla sig informerat och verkets kontrollskyldighet preciseras och utvidgas i 15 §. Enligt den ändrade 15 § ska ett vattentjänstverk hålla sig informerat om *dels de risker som hänför sig till kvantiteten av eller kvaliteten på det råvatten som det använder, dels i vilket skick verkets anordningar är*. Med anordningar avses alla anläggningar och konstruktioner som är viktiga för verksamheten, men särskild hänsyn ska tas till ledningsnätens skick. Kontrollskyldigheten gäller inte bara råvattnets kvalitet och kvantitet utan också *anordningarnas skick och mängden läckvatten i verkets vattenlednings- och avloppsnät*. Ändringarna syftar till att främja beredskapen för störningssituationer, beaktandet av risker i vattentjänstverkets verksamhet samt hållandet av verkets anordningar i adekvat skick. Kraven i paragrafen gäller hela produktionskedjan för vattentjänster, inklusive anläggningar som levererar vatten till ett vattentjänstverk eller behandlar verkets spillvatten.

Enligt 15 § ska vattentjänstverken omvandla uppgifterna om ledningsnätets placering, det gäller också avloppsnät för dagvatten, till elektronisk form senast 31.12.2016 i enlighet med övergångsbestämmelsen. Uppgifterna i elektronisk form ska vara tillgängliga för den som behöver uppgifterna. Det bör observeras att bestämmelsen i fråga ändå inte kräver att befintliga uppgifter om ledningsnäten ska preciseras.

En ny paragraf 15 a § har lagts till lagen och den gäller tryggnad av vattentjänstverkets tjänster i störningssituationer. I 15 a § 1 mom. sägs att *ett vattentjänstverk svarar för att vattentjänsterna för de till verkets ledningsnät anslutna fastigheterna är tillgängliga i störningssituationer*. Tryggandet av vattentjänster gäller inte enbart anslutna fastigheter inom verkets verksamhetsområde, utan också eventuella anslutna fastigheter som finns utanför verksamhetsområdet. Enligt den detaljerade motiveringen i regeringens proposition (218/2013) avses med störningssituationer alla störningssituationer i såväl normala förhållanden som undantagsförhållanden som försvårar eller riskerar produktionen av vattentjänster, utom sedvanliga driftstörningar. Exempel på störningssituationer som avses i lagen är skador på anordningar som har omfattande följder och störningssituationer som drabbar energi- och informationssystem. Störningar kan orsakas av bland annat naturkatastrofer eller skadegörelse.

Enligt 15 a § 1 mom. ska verket samarbeta med olika instanser för att trygga vattentjänsterna. Samarbetspartner är andra vattentjänstverk, kommunen, de kommunala tillsynsmyndigheterna, räddningsmyndigheterna, kunderna och avtalsparterna, t.ex. de anläggningar som levererar vatten till vattentjänstverket eller behandlar verkets spillvatten, energibolagen samt de industrikunder som anslutit sig via separata avtal. Dessa instanser utgör en helhet för ledningsnäten. Samarbetet kring tryggheten av vattentjänster omfattar också planering av beredskap för störningssituationer tillsammans med de instanser som nämns i 1 mom, dock inte kunderna. Inom beredskapen och krisinformationen ska särskild uppmärksamhet ägnas tryggheten av vattentjänster för exempelvis sjukhus och livsmedelsföretag som är i sammanhanget kritiska avtalsparter.

Enligt 15 a § 2 mom. ska vattentjänstverket utarbeta och uppdatera en plan för beredskap för störningssituationer (beredskapsplan). Planen ska uppdateras regelbundet för att man med dess hjälp effektivt ska kunna förebygga skador som orsakas av störningssituationer och för att man effektivt ska kunna utnyttja planen i störningssituationer. Vattentjänstverket ska dessutom vidta de åtgärder som behövs enligt planen i syfte att trygga verksamheten i störningssituationer. Med det avses exempelvis att öva verksamheten i störningssituationer och att sätta in förebyggande åtgärder. Vattentjänstverket ska utarbeta beredskapsplanen i samarbete med de instanser som nämns i 1 mom. och ge in planen till kommunen, tillsynsmyndigheterna och räddningsmyndigheterna. Vattentjänstverket ska ha beredskapsplanen klar senast 31.12.2016. Vattentjänstverkets beredskapsplan ska stå i samklang med kommunens beredskapsplan.

Närmare bestämmelser om grunderna för hur vattentjänstverk ska planera sin beredskap för störningssituationer får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Särskilda bestämmelser om avloppshantering av dagvatten

Lagen om vattentjänster har fått ett helt nytt kapitel, 3 a, som föreskriver om att vattentjänstverket ordnar avloppshantering av dagvatten. I det nya kapitlet 13 a i markanvändnings- och bygglagen föreskrivs det om övrig hantering av dagvatten och skyldigheterna i sammanhanget. Om avloppshanteringen av dagvatten i kommunen sköts av någon annan än vattentjänstverket, ska markanvändnings- och bygglagen tillämpas också på avloppshanteringen av dagvatten.

Kommunen ansvarar för att ordna dagvattenhanteringen i detaljplaneområden enligt 103 i § i markanvändnings- och bygglagen.

Enligt 17 a § i lagen om vattentjänster kan kommunen efter förhandlingar med ett vattentjänstverk besluta att verket inom det område som fastställs i ett beslut ska ha hand om avloppshanteringen av dagvatten i överensstämmelse med samhällsutvecklingens behov. En mall för beslut kommer att finnas på Kommunförbundets webbplats. Mallen utarbetas i samarbete med Finlands Vattenverksförening rf.

Enligt 17 a § 2 mom. förutsätter beslutet att vattentjänstverket klarar av att sköta avloppshanteringen av dagvatten på ett ekonomiskt och ändamålsenligt sätt, och att de avgifter som tas ut för att täcka kostnaderna för avloppshanteringen av dagvatten blir skäligen och rättvisa. Verket ska kunna täcka kostnaderna för avloppshanteringen av dagvatten med de avgifter som verket tar ut för hanteringen. Enligt 3 mom. förutsätter beslutet dessutom att kommunen och verket har avtalat om saken eller, om det inte finns ett sådant avtal, att avloppshanteringen av dagvatten inom området sker i enlighet med en detaljplan, dagvattenplan, gatuplan eller plan för ett allmänt område enligt markanvändnings- och bygglagen. Utgångspunkten bör ändå vara att kommunen och vattentjänstverket avtalar om saken sinsemellan. Först om något avtal inte kan träffas, kan beslutet bygga på någon av de ovannämnda planerna där det ingår bestämmelser om avloppshantering av dagvatten inom området.

Beslutet enligt 17 a § om område för avloppshantering av dagvatten ersätter det verksamhetsområde som fastställts för dagvattennätet. Enligt övergångsbestämmelsen sköter vattentjänstverket avloppshanteringen av dagvatten inom sitt verksamhetsområde i enlighet med beslutet om godkännande, tills kommunen fattar ett i 17 a § avsett beslut. Såsom verksamhetsområdena ska också de områden där vattentjänstverket sköter avloppshanteringen av dagvatten anges på en karta. Besvärsmått angående kommunens beslut enligt 17 a § har enligt lagens 32 § 3 mom. vattentjänstverket och tillsynsmyndigheten. En fastighet som finns inom ett område för avloppshantering av dagvatten ska anslutas till dagvattennätet. Bestämmelser om anslutningsskyldighet ingår i 17 b §. De motsvarar den gällande lagens bestämmelser om anslutningsskyldighet, men lättnaderna i samband med skyldigheten att ansluta en fastighet till verkets vattenledning och spillvattenavlopp gäller inte anslutningen av en fastighet till dagvattennätet. Om befrielse från anslutning till dagvattenavlopp föreskrivs i 17 c §. Bestämmelserna svarar mot lagens 11 § med ändringar. Befrielse beviljas antingen tills vidare eller för en viss tid och ska utgå från att anslutning skulle bli oskälig. När man bedömer vad som är oskäligt ska man beakta tidigare åtgärder inom hanteringen av dagvatten från fastigheten.

Dagvatten från fastigheter får inte ledas in i vattentjänstverks spillvattenavlopp enligt 17 d §. I paragrafen avser spillvattenavlopp både separat avlopp för spillvatten och blandavlopp (avlopp som är dimensionerat för både spillvatten och dagvatten). Förbudet bygger på att om dagvatten leds in i ett separat spillvattenavlopp eller blandavlopp leder det till bräddning i ledningsnäten, förbiledningar och problem vid avloppsreningsverken. Det kan ge betydande miljökonsekvenser. Avsikten är att i framtiden helt och hållet slopa blandavloppen och i synnerhet slippa dagvatten i spillvattenavlopp.

I 17 d § 2 mom. föreskrivs om undantag från huvudregeln. Endast om alla förutsättningarna i momentet uppfylls kan fastigheten anslutas till ett blandavlopp för bortledning av dagvatten. Då krävs att blandavloppet har byggts före år 2015 och är dimensionerat också för bortledning av dagvatten, att det inom området inte finns ett avloppsnät för dagvatten och att vattentjänstverket klarar av att på ett ekonomiskt och ändamålsenligt sätt ha hand om det dagvatten som leds in i blandavloppet. En fastighet behöver ändå inte om förutsättningarna uppfylls anslutas till ett blandavlopp, om dagvattnet leds bort från fastigheten på något annat sätt.

Vid avloppshantering av dagvatten ska enligt 17 e § bestämmelserna i lagens 12, 13, 16 och 17 § tillämpas. Paragraferna gäller exempelvis förbindelsepunkter, vattentjänstverkets och fastighetsägarens eller fastighetsinnehavarens ansvar samt användning av en kunds fastighet. Observera att i vissa fall kan det vara nödvändigt att bestämma flera förbindelsepunkter för bortledning av dagvatten.

Vattentjänstverkens ekonomi blir mer transparent

Avgifterna för vattentjänster och avloppshantering av dagvatten ska vara sådana att det på lång sikt är möjligt att täcka vattentjänstverkets *ny- och reparationsinvesteringar* och kostnader. Genom denna ändring av 18 § i lagen eftersträvas att särskilt kommande renoveringskostnader ska beaktas när vattentjänstavgifterna bestäms. Behovet av totalrenoveringsinvesteringar är betydande och ska beaktas i vattentjänstavgifterna. I och med ändringen i 19 § 2 mom. ska principen om förorenarens ansvar följas när avgifterna bestäms. Framöver ska de anslutningsavgifter, grundavgifter och andra avgifter som vattentjänstverket tar ut vara av olika storlek i olika områden om detta behövs för att kostnaderna ska riktas rätt eller för att principen om förorenarens ansvar ska kunna genomföras eller av något annat motsvarande skäl. Kommunförbundet rekommenderar att anslutnings- och grundavgifter av olika storlek införs i syfte att rikta kostnaderna rättvist.

Vattentjänstverkets ekonomiförvaltning

I kommunens bokföring ska vattentjänsterna fortsättningsvis avskiljas från de övriga verksamheterna (Avskiljande av vattentjänsterna i bokföringen, 20 §). Utom vattentjänsterna ska också avloppshanteringen av dagvatten avskiljas från de övriga verksamheterna till den del vattentjänstverket sköter avloppshanteringen på basis av ett beslut enligt 17 a §. Dessa avskiljandeskyldigheter i bokföringen gäller utom kommunala vattentjänstverk i fortsättningen också företag eller anläggningar som levererar vatten till ett vattentjänstverk eller behandlar verkets spillvatten eller dagvatten. Bokföringssättet gäller således exempelvis också vattentjänstverk som verkar inom flerbranschföretag. Tack vare avskiljandet kan man bedöma hur täckande kostnaderna för vattentjänster och för avloppshantering av dagvatten är och hur skäliga avgifterna är. Ändringarna i lagen om vattentjänster trädde i kraft 1.9.2014 och där ingår inga övergångsbestämmelser. Bokföringstekniskt trädde bestämmelserna i kraft för sent, och därför sker avskiljandet i bokföringen enligt de nya bestämmelserna från och med 1.1.2015.

För vattentjänsterna och avloppshanteringen av dagvatten ska det enligt lagen om vattentjänster för varje räkenskapsperiod upprättas balansräkning, resultaträkning och finansieringsanalys med noter. Enligt lagmotiveringen förutsätter avskiljandet av vattentjänsterna och avloppshanteringen av dagvatten inte separata bokföringsenheter. Balansräkningen och resultaträkningen ska i alla fall upprättas i enlighet med bokföringslagen.

Vattentjänstverket ska också utarbeta en verksamhetsberättelse som avses i bokföringslagen och där ska uppgifter ingå också om avloppshantering av dagvatten enligt 17 a § i lagen om vattentjänster. Verksamhetsberättelsen ska innehålla bokslutsuppgifterna samt uppgifter om viktiga nyckeltal för vattentjänsternas kvalitet. Uppgifterna ska ges i en för kunderna begriplig form. Motsvarande uppgifter ska ges också om avloppshanteringen av dagvatten, men de får vara på en allmänare nivå än uppgifterna om vattentjänster. Nyckeltalen tas fram med hjälp av informationssystemet för vattentjänster, om vilket föreskrivs i 20 d §. Närmare bestämmelser om verksamhetsberättelsens innehåll får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Enligt 112 § i kommunallagen tillämpas bokföringslagen (1336/97) på kommunens bokföringsskyldighet, bokföring och bokslut. Bokföringsnämndens kommunsektion ger anvisningar och utlåtanden om tillämpningen av bokföringslagen och 113–116 § i kommunallagen. Sektionen har gett allmänna anvisningar om bland annat affärsverk samt bokslut och verksamhetsberättelsen. Kommunerna ska följa anvisningarna i sin bokföring. Dessutom har sektionen gett utlåtandet 112 om hur ändringarna i lagen om vattentjänster påverkar kommunala vattentjänstverks bokföring och bokslut. Utlåtandet finns under länken (på finska)

http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/kuntatalous/kirjanpito/kirjanpitolaus/untakunta-kuntajaosto/kuntajaosto-lausunnot/2014/Documents/5_Lausunto112.pdf.

Revisorerna ska granska bokslutsuppgifterna och verksamhetsberättelsen som ett led i kommunens eller vattentjänstverkets lagstadgade revision. Bokslutsuppgifterna, verksamhetsberättelsen, de allmänna leveransvillkoren samt nyckeltalen ska publiceras i ett datanät så att de är tillgängliga för alla.

Informationssystem för vattentjänster

I 20 d § i lagen om vattentjänster föreskrivs om informationssystemet för vattentjänster (VEETI). Avsikten med informationssystemet är att det ska produceras jämförbara uppgifter om vattentjänster för både verk, deras kunder och också myndigheterna. Vattentjänstverken ska till informationssystemet lämna *uppgifter om priserna på sina vattentjänster och grunderna för fastställande av dem samt de uppgifter som behövs för uträkning av nyckeltal för vattentjänsternas effektivitet, kvalitet och lönsamhet*. De uppgifter om ekonomin som lämnas bör i stor utsträckning bygga på uppgifterna i bokslutet och verksamhetsberättelsen.

Vattentjänstverket ska ytterligare lämna uppgifter om den mängd hushållsvatten som det levererar, om anslutna fastigheter samt om investeringar. Skyldigheten att lämna uppgifter gäller också de anläggningar som levererar vatten till vattentjänstverket eller behandlar verkets spillvatten.

Närmare bestämmelser om informationssystemet för vattentjänster och de uppgifter som ska lämnas till det får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Paragrafen om ett informationssystem för vattentjänster träder i kraft 1.1.2016.

Ersättning för avloppshantering av dagvatten från allmänna områden

Enligt den nya paragrafen 19 a § i vattentjänstlagen tar vattentjänstverket hos kommunen ut ersättning för avloppshantering av dagvatten från allmänna områden, som t.ex. gator och parker. Ersättningen ska motsvara kostnaderna, dvs. täcka ny- och reparationsinvesteringarna och övriga kostnader.

Observeras bör att lagen uttryckligen talar om ersättning, inte avgift.

Finlands Vattenverksförening rf utarbetar tillsammans med Kommunförbundet mallar för uttag av ersättning. Mallarna kommer att finnas på Kommunförbundets webbplats.

Fel i vattentjänster

Kunden har rätt till ett prisavdrag när vattentjänsten är behäftad med ett fel. Enligt 27 § i lagen är det fråga om fel i en vattentjänst eller avloppshandlingen av dagvatten när en tjänst som verket levererar till kunden inte motsvarar det som kan förutsättas utgående från avtal och gällande lagstiftning. Framöver anses vattentjänsten inte vara behäftad med ett fel när ett avbrott i leveransen av vattentjänster beror på sådant normalt reparations- eller underhållsarbete som pågår i mindre än 12 timmar och som kunden har informerats om i förväg. Till normalt underhållsarbete räknas inte exempelvis rörbrott som avbrottet orsakar. Enligt motiveringen till lagen kan kriterierna för när reparations- eller underhållsarbetet är normalt preciseras i de allmänna leveransvillkoren för vattentjänster. Vattenverksföreningen och Kommunförbundet håller på att uppdatera de allmänna leveransvillkoren.

Enligt 27 § 2 mom. ska som fel inte heller betraktas en sådan störning eller ett sådant avbrott i vattentjänstverkets tjänster som orsakas av ett oöverstigligt hinder. För det första ska ett oöverstigligt hinder stå utanför vattentjänstverkets påverkningsmöjligheter, som t.ex. en arbetskonflikt eller naturkatastrof. För det andra ska ett oöverstigligt hinder vara sådant som verket skäligen inte kan förutsättas beakta i sin verksamhet, dvs. i praktiken står hindret utanför verkets möjligheter att förbereda sig. Exempelvis elavbrott vid storm är inte alltid oöverstigliga hinder, utan verket ska i skälig grad bereda sig på sådana elavbrott. För det tredje ska ett oöverstigligt hinder vara sådant att verket inte har kunnat undvika eller övervinna följderna av hindret trots att verket iakttagit all omsorgsfullhet. Verket kan exempelvis inte förutsättas vidta åtgärder som äventyrar de anställdas säkerhet.

Grunderna för bestämning av prisavdrag på grund av ett fel ändrades i och med lagändringen. Om felet beror på ett över 12 timmar långt sammanhängande avbrott i vattentjänsterna, följer prisavdraget en fast minimistorlek. Om felet beror på ett kortvarigare avbrott i vattentjänsterna, är kunden berättigad till ett prisavdrag som motsvarar felet.

Det fasta minimiprisavdraget på grund av ett över 12 timmar långt avbrott är i fortsättningen två procent av kundens årliga grund- och bruksavgift. Det nya bestämmings sättet beaktar i högre grad vattentjänstverkens varierande praxis att bestämma avgifterna. Samtidigt uppmuntrar det verken att undvika avbrott i vattentjänsterna. Ett prisavdrag på grund av ett över 12 timmar långt avbrott

förutsätter inte att kunden framställer ett särskilt anspråk, utan vattentjänstverket ska göra prisavdraget automatiskt i kundfakturan. Denna praxis får inte åsidosättas genom ett separat avtal till nackdel för kunden när det är fråga om vattentjänster i samband med bosättning.